

Armand Sağ vanuit Armenië: Het in kaart brengen van Tatev

Geschreven door Armand Sag
zaterdag 31 mei 2014

Vandaag was wellicht de leukste dag tot nu toe in Tatev. Als taak hadden we ‘mapping’, oftewel het in kaart brengen van de behoeften en benodigdheden van de dorpingen. En hieruit bleek hoe simpel en vriendelijk de mensen van Tatev wel niet waren. Alhoewel de mensen duidelijk straatarm waren, waren ze toch gelukkig en wilden de meesten graag in Tatev blijven. Ze waren hier blij met hun simpele leven. Zelfs toen ik de mensen vroeg wat ze zouden doen als ik ze een zak vol geld zou geven, waren indrukwekkend: “Ik heb niks nodig”. En eigenlijk snapte ik de mensen ook wel ergens. De huizen waren in het Sovjet-tijdperk gebouwd en toen de Sovjet Unie ophield te bestaan, werden de bewoners gewoon eigenaar van de huizen omdat er vanuit Yerevan nooit een inventarisatie had plaatsgevonden van wat er nu eigenlijk overgebleven was van de Sovjets. Zo kon het dat er een kolchoz, badhuis, station, cultuurhuis waren zonder dat duidelijk was wie de eigenaar nu was.

In 1991 hadden de vanuit Moskou aangestelde directeuren hun koffers gepakt en waren ze meteen teruggedaan naar Moskou. De fabrieken en gebouwen bleven sindsdien staan. Niemand wist wat er nu mee moest gebeuren en ook was het niet duidelijk wie de eigenaar nu was. Zelfs toen ik vroeg of ik een gebouw kon kopen daar, waren mensen verbaasd. “Waarom neem je het niet gewoon in gebruik? Het staat al leeg sinds 1991?”, was de reactie.

“Maar ik wil de eigenaar worden, wie is nu de eigenaar? De burgemeester? De gemeente? Het provinciebestuur? Een ministerie? De regering in Yerevan?”, vroeg ik dan. Niemand kon mij het antwoord geven. Het land verkeerde nog net zo in chaos als in 1991, zo leek het. Hier en daar wisten mensen te vertellen dat rijke Armeniërs uit Moskou sommige stukken grond hadden opgekocht. Vooral de naam Ruben Vartaryan circuleerde daarbij vaak rond omdat hij in Tatev de grootste kabelbaan ter wereld had laten bouwen. Hij nam daarna lokale mensen aan en creëerde zo werkgelegenheid. Hij werd gevierd als een held.

Ik vroeg daarop hoeveel bijvoorbeeld de kolchoz zou moeten kosten; een collectieve boerderij van minstens 200 m² waar nog makkelijk een extra verdieping ingezet kon worden om het aantal vierkante meter te verdubbelen naar 400 m². De burgemeester riep dat ik maar een bod moest doen voor het gebouw (en de 2000 m² grond die je erbij kreeg). Toen ik riep 35.000 euro, lachten alle aanwezigen. Voor dat geld kon ik het dorpje wel kopen, vertelden ze mij. Even snel keek ik op internet naar de prijzen en inderdaad.

Armand Sağ vanuit Armenië: Het in kaart brengen van Tatev

Geschreven door Armand Sag
zaterdag 31 mei 2014

Voor 17.500 dollar had ik al een verlaten vliegveld vlakbij Tatev, en voor 5.000 euro had ik al een mooi vrijstaand huis met twee verdiepingen. Het zijn voor ons makkelijke prijzen maar daar gold het als veel. De mensen wilden graag een hotel in Tatev maar kwamen er niet op om één van die vele Sovjet-gebouwen te gebruiken. Die gebouwen konden makkelijk omgebouwd worden tot een hotel, en dan ook nog eens een hotel met een verhaal. Je kon desnoods de Sovjet-stijl handhaven om zo een thema te creëren. De grootse Armeense diaspora zou toch te popelen staan om Tatev, waar de oudste Armeense kloostercomplex en de grootste Armeense universiteit uit de Middeleeuwen staan, te bezoeken.

Niks bleek minder waar, de Armeense diaspora investeerde meer in een lobbycampagne tegen Turkije dan in het behouden van cultureel erfgoed. En inderdaad; in Tatev zag ik veel winkeltjes maar geen één verkocht kranten. Er was één basisschool in Tatev die maar twee tot drie uur per dag open was. Waarom investeerde de Armeense diaspora niet meer in de heropleving van Tatev in plaats van het levend houden van de haat tegen Turkije? Tja, wat wordt er gedaan met de drie miljard dollar waar ik het [al eerder](#) over had? Het wordt meer gebruikt voor propaganda en lobby dan voor armoedebestrijding jammer genoeg.

Tegelijk zag ik ook de Sovjet-mentaliteit terugkomen: Armeniërs waren te lang geregeerd en waren zelfstandigheid niet gewend. Onder de Selçuken en Osmanen hadden de Armeniërs redelijk veel zelfbestuur maar onder de Sovjets werd alles vanuit Moskou gedicteerd. Moskou bepaalde dat ze een badhuis nodig hadden en het werd gebouwd. De oude dorpsbewoners zeiden zelfs dat niemand uit Tatev ook maar één keer het badhuis had bezocht omdat iedereen zelf thuis een douche had en er geen 'badhuis-cultuur' was in Tatev. Dus ook nu wachtten de mensen tot iemand iets kwam doen voor ze, zoals een Ruben Vartaryan uit Moskou. In regeringshulp had niemand hoop, maar hulp uit de Armeense diaspora verwachtten ze wel. En dat kwam er ook, met Ruben en andere rijke Armeense zakenmannen.

Maar dit betekende wel dat de mensen in Tatev, ik wil niet zeggen lui maar wel, initiatiefloos worden. Dat terwijl er voldoende mogelijkheden zijn. Zo kan je voor 17.000 euro een Sovjet-gebouw van 3-4 verdiepingen opknappen als hotel en het geld gebruiken om met enkele jaren het hele dorp te vernieuwen. Nu was er sinds de Sovjet Unie geen investering meer gedaan in Tatev. Erg dubbelzinnig om te zien.

Gelukkig was er ook tegenwicht zodat we niet in een depressie vervielen. De jonge kinderen wilden graag met ons voetballen, een soort 'Tatev United tegen de rest van de wereld'. We

Armand Sağ vanuit Armenië: Het in kaart brengen van Tatev

Geschreven door Armand Sag
zaterdag 31 mei 2014

---

spraken af voor de volgende dag en nodigden ze uit om vanavond samen met ons een culturele avond te hebben. Eenieder van ons 19-koppig EU-team had namelijk een versnapering meegenomen uit hun land en dit wilden we delen met de lokale bevolking. Ik had zowel Nederlandse als Belgische producten mee en die verdwenen als sneeuw voor de zon in de monden van de jonge Tatev'ers. Vooral de stroopwafels waren favoriet, gelukkig had ik daar drie grote pakjes van. Even zat ik nog te denken om iets Turks te introduceren maar het bleek overbodig toen ze de 'Armeense keuken' introduceerden: baklava, imam bayıldı, karnı yarık, çay, lavaş, avşar etcetera. Het frappante was nog dat ze serieus niet wisten dat bijvoorbeeld "imam bayıldı" Turks was, zelfs het woord "imam" deed het niet voor ze. Het was wel een leuke afsluiting van een enerverende dag waarbij we erg intensief bezig waren met de lokale mensen uit Tatev.